

5. SINIF

OKUMA BECERİLERİ
METİN VE SORULARI

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fişkırarak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fıskırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

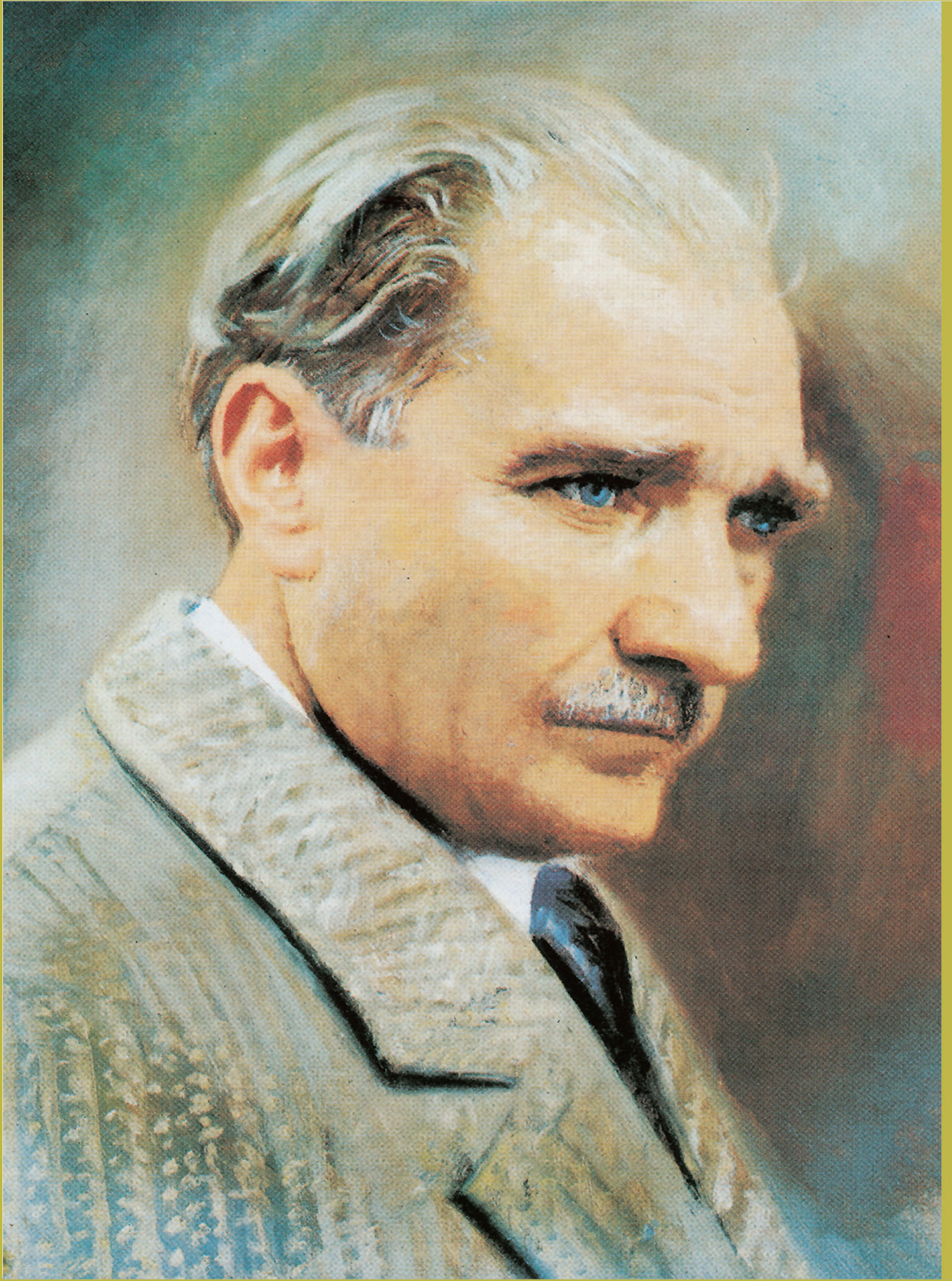
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

1. Metin

NEŞET ERTAŞ

(1938-2012)

Neşet Ertaş

1938 yılında Kırşehir'in Kırtıllar köyünde dünyaya geldim. İlkokul çağlarında önce keman, sonra da bağlama çalmasını öğrendim. Babam Muharrem Ertaş ile birlikte yörenin düğünlerinde saz çalıp türkü söylemeye başladım. Sesim ve sazım ile babam Muharrem Ertaş'ın yolundan gitmeye karar verdim.

Babam Muharrem Ertaş ile âdeta Anadolu'daki en olgun seviyesine erişen Türkmen/Abdal (gezgin derviş) müzik birikiminin yeni bir yorumcusu oldum. "Bozkır" diye de anılan, Orta ve Güney Anadolu bölgesine ait bir türkü ezgisini yani bozlakları kendime özgü yorumumla okumaya çalıştım. Yoğun yöresel özellikler ile donanmış müziğimizi yöremizin dışına çıkardım. Müziğimizin ülke genelinde hatta yurt dışında da tanınmasını ve dinlenmesini sağladım.

1957 yılının sonunda İstanbul'a gelerek bir plak firması aracılığıyla ilk plağımı "Neden Garip Garip Ötersin Bülbül?" adı ile çıkardım. Bu türkü babama aitti. Halk tarafından çok beğenilen bu plağımı diğer plaklarım, kasetlerim ve halk konserlerim takip etti. Albümlerimden bazıları "Hareli Gelin", "Çoban", "Yardan Tatlısı Bulunmaz", "Ceylan", "Vefasız Yar Aşkına", "Hasta Düştüm", "Uyma Sakın"dır.

Ankara’da TRT Radyoevinde “mahallî sanatçı” unvanıyla programlar yaptım. Bu arada yaşadığım sağlık sorunları nedeniyle Almanya’ya gittim. Çocuklarımın eğitimi ve sanat çalışmalarımın dolayısı uzun süre Almanya’da kaldım. 2000 yılında İstanbul’da verdiğim konserle sahne hayatıma geri döndüm. UNESCO UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi kapsamında “Yaşayan İnsan Hazinesi” olarak kabul edildim. 25 Nisan 2011 tarihinde İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Devlet Konservatuvarı tarafından “Fahri Doktora Ödülü”ne layık görüldüm. Bağlama çalma tavrım ve türkülerim konservatuvarlarda ders olarak okutuldu.

MEB, ÖDSGM, Veri Analizi İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı tarafından derlenerek düzenlenmiştir. (Mart 2022)

(5. sınıf seviyesine uygun şekilde düzenlenmiştir.)

SORULAR

1. Neşet Ertaş'ın saz çalıp türkü söylemeye başlamasında babasının dışında ne etkili olmuş olabilir? Yazınız.

2. Neşet Ertaş'ın, metinde altı çizilerek verilen "yorumcu" kelimesiyle anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir sanat eserinin farklı anlamlarda anlaşılmasını sağlamak
- B) Bir müzik parçasını kendine özgü bir hassasiyet ve yöntemle söylemek
- C) Bir yazının veya sözün anlaşılması güç olan yönlerini açıklığa kavuşturmak
- D) Bir sanat eserini benzerleri gibi düzenlemek

3. Neşet Ertaş kendisini neyin “yeni bir yorumcusu” olarak kabul etmektedir? Yazınız.

4. Neşet Ertaş’ın yurt içinde ve yurt dışında tanıttığı müziğimizin özelliği nedir? Yazınız.

5. Neşet Ertaş’ın sanat hayatında babasının etkisi nedir? Bu etkiyi metinden bir örnekle destekleyerek yazınız.

6. Neşet Ertaş, ilk albümünü babasına ait “Neden Garip Garip Ötersin Bülbül?” türküsüyle çıkarmıştır. Bunun nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Neşet Ertaş’ın iyi bir türkü yorumcusu olması
- B) Türkülere olan yoğun ilgisi ve sevgisi
- C) Babasına olan vefa borcunu ödeme isteği
- D) Küçüklüğünden beri telli çalgılara olan ilgisi

7. Neşet Ertaş’ı Almanya’da uzun süre kalmaya iten nedenler hangileridir?

Uygun olan bütün seçenekleri işaretleyiniz.

- ☐ Sanatıyla ilgili çalışmaları
- ☐ TRT Radyoevindeki görevi
- ☐ Çocuklarının eğitimi
- ☐ Yeni albüm çıkarma isteği
- ☐ Türkülerini kendine özgü söylemesi

8. İTÜ Devlet Konservatuvarının ve UNESCO'nun Neşet Ertaş'ı ödüllendirmesi aşağıdakilerden hangisinin ifadesi olamaz?

- A) Yaşayan insan hazinelerimizin korunması gerekliliğinin
B) Onun türkülerinin kültürel mirasımızın seçkin örnekleri olduğunun
C) Onun, türkülerini üretirken ve söylerken farklı müzik aletlerini kullanmasının
D) Onun sanatına hem yurt içinde hem yurt dışında değer verildiğinin

9. 1938 yılında kaybettiğimiz Neşet Ertaş için “Bozkırın Tezenesi (telli çalgıları çalmaya yarayan alet)” unvanı da kullanılmıştır. Ona bu unvanın verilmesinin nedeni ne olabilir? Yazınız.

10. Metinden Neşet Ertaş ile ilgili neler öğrendiniz?

Uygun olan bütün seçenekleri işaretleyiniz.

Metinden Öğrenilen Bilgiler	
Doğduğu yeri	
Sanatıyla ilgili faaliyetleri	
Annesi ve kardeşleri ile ilgili bilgileri	
Sanatında gösterdiği başarı ve aldığı ödülleri	
Çıkardığı albümlerin sayısını	

2. Metin

NEŞET ERTAŞ VE SANATI

Neşet Ertaş

Türk halk müziği sanatçısı Muzaffer Sarısözen, Neşet Ertaş için şunları belirtmiştir:

Neşet Ertaş'ın hayatı sanatı ile o kadar iç içe ki çalıp çığırıldığı türkü ve bozlaklarında bütün bir hayat hikâyesini bulmak mümkün olduğu gibi, hayatına yakından baktığımızda da o içli türkülerin, acılı bozlakların nasıl doğduğunun ipuçlarını elde ederiz hemen. Onun yokluk, yoksulluk ve acılarla dolu hayatını, “Garip” mahlasıyla (takma adıyla) yazdığı şiirlerle anlattığı ozan yönünü, şiirlerinin altına kendi adını not etmediği için yıllarca kimse fark etmedi bile. Sözü ve müziği ile, erişilmez sadelik ve güzellik seviyesini yakalayan sayısız türkünün, bozlağın altına attığı imzasını kimselere söylemedi bile. Ozan Neşet Ertaş, türkülerinde halkın ortak duygularını en güzel şekilde ve ustaca dile getirmiştir. Aşağıda verilen “Neredesin Sen?” adlı türkü halk tarafından çok beğenilmiştir. Neşet Ertaş'ın bu türküyü annesi için yazdığı bilinmektedir.

NEREDESİN SEN?

Şu garip hâlimden bilen işveli nazlı
Gönlüm hep seni arıyor neredesin sen?
Datlı dillim güler yüzlüm ey ceylan gözlüm
Gönlüm hep seni arıyor, neredesin sen?

Sinemde gizli yaramı kimse bilmiyor
 Hiçbir tabip bu yarama merhem olmuyor
 Boynu bükük bir Garib'im yüzüm gülmüyor
 Gönlüm hep seni arıyor, neredesin sen?

MEB, ÖDSGM, Veri Analizi İzleme ve Değerlendirme Daire
 Başkanlığı tarafından derlenerek düzenlenmiştir. (Mart 2022)

(5. sınıf seviyesine uygun şekilde düzenlenmiştir.)

11. İkinci metinde verilen şiir, Neşet Ertaş'a ait bir türkünün sözleridir. Muzaffer Sarısözen'in düşünceleri ve şiirden hareketle Neşet Ertaş ile ilgili aşağıdakilerden hangileri söylenebilir?

Uygun olan bütün seçenekleri işaretleyiniz

Daha çok bozlak türünde türküler çalıp söylemiştir.	
Türkülerinde halk arasında anlatılan hikâyelerden esinlenmiştir.	
Kullandığı takma ad, hayatta çektiği acıları ve sıkıntılarını temsil etmiştir.	
Şiirde, hayatında yaşadığı bir hüznü dile getirmiştir.	
Şiirlerinde dile getirdiği duygular, insanlara tanıdık geldiği için türkülerini halk tarafından beğenilmiştir.	

12. İkinci metinde Neşet Ertaş'ın, şiirlerinde "Garip" mahlasını (takma adını) kullanmasıyla kişilik özellikleri arasında bir ilişki kurulmuştur. Buna göre onun kişilik özelliği için ne söylenebilir? Yazınız.

meb.gov.tr

Ölçme, Değerlendirme
ve Sınav Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

5.SINIF

OKUMA BECERİLERİ
METİN VE SORULARI